

OD REDAKCJI

Czytelnikom „Przeglądu Socjologicznego” proponujemy tym razem dwa zestawy tekstów. Pierwszy zestaw dotyczy problematyki socjologii sztuki. Ta dziedzina ma – również w Polsce – ograniczoną instytucjonalną reprezentację. Powstają jednak publikacje naukowe, organizowane są konferencje oraz innego rodzaju wydarzenia, w ostatnich latach także za sprawą Sekcji Socjologii Sztuki Polskiego Towarzystwa Socjologicznego (utworzonej w 2016 roku). Mamy nadzieję, że zebrane tutaj teksty będą interesującym przyczynkiem do dalszego rozwoju tego obiegu akademickiego.

W pierwszym artykule Przemysław Kisiel podejmuje kwestię przyszłości instytucji muzealnych, rozpatrując ją w kontekście oczekiwań wobec tych instytucji ze strony pokolenia postmillenialsów. Problem ten jest istotny, gdyż dynamiczny rozwój technologii komunikacji mobilnej w znacznym stopniu wpływa na sposób funkcjonowania młodych ludzi w przestrzeni społecznej. A ponieważ instytucje muzealne są często krytycznie oceniane przez młode pokolenie, pojawiają się pytania, czy i w jakim stopniu rozwój tych technologii powinien być uwzględniony w działalności muzeów, by zwiększyć zainteresowanie postmillenialsów tego typu instytucjami kultury.

Z kolei Barbara Lewicka dokonuje socjologicznej rekonstrukcji amerykańskiego pola sztuki na przełomie XIX i XX wieku, wykorzystując w tym celu założenia teorii Pierre’a Bourdieu. Autorka analizuje proces konstytucji i pierwotnej emancypacji amerykańskiego pola sztuki, a także przedstawia uczestników gry w świecie artystycznym, ich wzajemne relacje i zależności oraz typy profitów, o które toczyła się gra statusowa w polu.

W kolejnym tekście Marek Krajewski i Maciej Frąckowiak rozpatrują wyniki dwóch badań sondażowych, w których uczestniczyli odpowiednio absolwenci i studenci kierunków artystycznych. Autorzy koncentrują się na relacji między sztuką a pieniędzmi. Wskazują, że wśród badanych twórczyń i twórców pojawia się kilka sposobów myślenia o tej relacji: realizm, etatyzm, umiarkowane wyrzeczenie oraz racjonalizowanie. Deklaracje respondentek i respondentów nie są spójne, jednak w tej niespójności można widzieć przejaw wyłaniania się nowych modeli działalności artystycznej. W owych modelach bezinteresowność,

logika daru i krytyka utowarowienia współwystępują z przeświadczeniem, że pieniądze są istotne, z niezgodą na wyzysk i z podkreśleniem wagi bezpieczeństwa socjalnego.

Izabela Franckiewicz-Olczak podejmuje próbę analizy działań edukacyjnych placówek wystawienniczych pod kątem uprzystępniania sztuki dzieciom. Autorkę interesują programy edukacyjne jako narzędzie upowszechniania sztuki i to na ile są one dostępne jedynie dla „grup uprzywilejowanych”, a także na ile podmiotowo traktowane jest w nich dziecko.

Ponadto socjologię sztuki reprezentuje recenzja kończąca zeszyt. Kalina Kukielko-Rogozińska omawia w niej książkę Artura Skweresa *McLuhan's galaxies: Science fiction film aesthetics in light of Marshall McLuhan's thought*. W publikacji tej recenzentka dostrzega świeże spojrzenie na koncepcje słynnego kanadyjskiego badacza mediów, a także wartościowe studium estetycznych oraz etycznych aspektów kina fantastyczno-naukowego. Podkreśla również, że McLuhanowski sposób badania rzeczywistości społecznej może stanowić inspirację dla socjologii, między innymi ze względu na istotną rolę elementów stylu poetyckiego, prowokacji oraz humoru w pisarstwie Kanadyjczyka.

Do tematyki tomu nawiązuje także esej recenzyjny autorstwa Feliksa Tuszko. Autor poświęca go książce Luca Boltanskiego oraz Arnauda Esquerre'a *Enrichment: A critique of commodities* [2020], omawiając przyjętą tam perspektywę pragmatycznego strukturalizmu i zwracając uwagę na współlistnienie różnych sposobów utowarowienia przedmiotów.

Zeszyt uzupełniają dwa artykuły o innej tematyce. Anna Lewandowska zastosowała metodę analizy konwersacyjnej do analizy wywiadu poświęconego uzależnieniom od operacji plastycznych. Podstawowym rezultatem tej próby badawczej jest rekonstrukcja sposobów postępowania uczestników rozmowy w potencjalnie kłopotliwej sytuacji.

Z kolei Anna Turner i Marcin Zieliński prezentują wyniki projektu badawczego, w którym badano wpływ czynników makrospołecznych na zainteresowanie opinii publicznej tematyką inwigilacji, ochrony danych i prywatności. W artykule została zweryfikowana hipoteza, że w krajach bardziej demokratycznych zainteresowanie opinii publicznej sprawami inwigilacji jest większe niż w pozostałych krajach.